

„LOKALNI AKCIJSKI PLAN ZAŠTITE I OČUVANJA OKOLIŠA NA PODRUČJU OPĆINE DUBRAVICA“

Dubravica, listopad 2009. godine

SADRŽAJ

Uvodna riječ načelnika općine	3
I TEMELJNA POLAZIŠTA	
1. Održivi razvoj	5
2. Međunarodna legislativa zaštite okoliša	8
3. Zakonska regulativa zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj	12
3.1. Nacionalne, regionalne, lokalne strategije i programi zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj	13
II ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA	
1. Opće karakteristike Općine Dubrava	16
1.1. Geostrateški i demografski pokazatelji	16
1.2. Poljoprivreda	16
1.3. Šumske površine	17
1.4. Infrastrukturna mreža	18
III PROGRAMSKI DIO	
1. Metodologija izrade Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša	22
2. Vizija zaštite i očuvanja okoliša	24
3. Swot analiza	25
4. Preporučeni programski prioriteti i mjere	27
5. Smjernice za provedbu, praćenje i ažuriranje	40
6. Zaključak;	42

UVODNA RIJEČ NAČELNIKA OPĆINE

Kao nastavak dosadašnjih stremljenja i aktivnosti s ciljem unaprijeđenja naše lokalne samouprave, Općina Dubravica odlučila se za izradu Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša, kao razvojnog dokumenta koji će na lokalnoj razini prepoznati potencijale, problematiku i potrebe u segmentu zaštite i očuvanja okoliša na području naše općine, te jasno i precizno definirati konkretne mjere i aktivnosti koje će doprinijeti očuvanju prirodnih resursa na području Općine, te poboljšati kvalitetu života svih stanovnika naše općine.

Prateći razvojne trendove razvijenih europskih zemalja, a ujedno vodeći se nacionalnim i regionalnim smjernicama u pogledu zaštite i očuvanja našeg prirodnog okruženja, spoznali smo vrlo bitnu činjenicu da vitalnost naše životne zajednice ovisi o kvalitetnoj skrbi i očuvanju ekoloških sustava, plodnih tala, čistih voda i čistog zraka. Naše okruženje sa svojim potrošivim resursima mora postati zajednička briga svih nas.

Dosadašnji načini proizvodnje i potrošnje uzrokuju devastaciju okoliša, iscrpljivanje resursa i masovno uništavanje vrsta. Korjenite promjene su prijeko potrebne u našim vrijednostima, institucijama i načinu života. Moramo shvatiti da kada zadovoljimo osnovne ljudske potrebe, naš razvoj mora biti usmjeren prije svega na to da se postigne više, a ne da se posjeduje više. Posjedujemo znanja i tehnologije kojima možemo osigurati opstanak i dobrobit svih živih bića, no isto tako nužno je umanjiti naš pritisak na okoliš. Naši ekonomski, politički, duhovni, društveni i ekološki izazovi su međusobno povezani i zajedno možemo pronaći rješenja koja su svima prihvatljiva.

Rješavanje problema klimatskih promjena, drastičnog smanjivanja ozonskog omotača, pojave ekstremnih vremenskih nepogoda, uništavanja prirodnih staništa, te niz drugih problema kojima se narušavaju prirodni eko sustavi, nametnulo je sasvim nov pristup; izravno uključivanje zaštite i očuvanja okoliša u sveobuhvatne planove razvoja, kako na nacionalnoj, tako i najnižoj – lokalnoj razini. Koncept „održivog razvoja“ u 21. stoljeću mora biti integriran u gospodarske, društvene i socijalne tokove svakog pojedinog društva, pa tako i zajednice Općine Dubravica.

Na samom kraju, želim istaknuti da Lokalni akcijski plan zaštite okoliša predstavlja još jedan korak naprijed u dosadašnjim težnjama Općine Dubravica ka boljitku svih naših stanovnika, kako bi područje naše Općine učinili što ljepšim, uspješnijim, te privlačnijim ne samo za sadašnje generacije, nego i za naraštaje koji tek dolaze.

**Načelnik Općine Dubravica
Franjo Štoos**

I TEMELJNA POLAZIŠTA

1. ODRŽIVI RAZVOJ

„Održivi razvoj“ kao pojam po prvi puta se spominje u izvještaju Komisije Brundtland 1987. godine pod nazivom „Naša zajednička budućnost“ u kojemu se upozorava da je gospodarski razvoj potrebno smjestiti u ekološke granice planeta Zemlje, tako da zadovoljava sadašnje potrebe ne ugrožavajući pri tome buduće generacije.

Dvije godine nakon toga započelo je planiranje Konferencije o okolišu i razvoju čija priprema je trajala pune dvije godine, te uključivala veliki broj stručnjaka, političara, poslovnih ljudi, nevladinih udruga i predstavnika ostalih članova iz sfere društvenog života.

Pomno i dugotrajno planirane pripreme rezultirale su održavanjem sastanka pod nazivom „Skup o Zemlji“ održanog 1992. godine u Rio de Janeiru; Brazil koji je okupio čelnike i visoke dužnosnike 179 svjetskih vlada, a među njima i predstavnike Republike Hrvatske. Na tom, dosada najvećem sastanku svjetskih vođa, usvojen je plan djelovanja na rješavanju problema razvoja i okoliša, popularno nazvan „**Agenda 21**“ – **program za 21. stoljeće**, te je usvojeno pet dokumenata:

- Rio deklaracija o okolišu i razvoju
- Agenda 21
- Okvirna konvencija o klimatskim promjenama
- Konvencija o biološkoj raznolikosti
- Deklaracija o šumama

Agenda 21 predstavlja predložak za djelovanje u 40 različitih područja; zaštita tla, šuma, voda, zraka, održiva poljoprivreda i ruralni razvitak, očuvanje biološke raznolikosti, zbrinjavanje otpada i brojne druge, te navodi 9 osnovnih društvenih grupa (žene, djeca i mladež, autohtono stanovništvo, nevladine organizacije, lokalne vlasti, radništvo i sindikati, poslovni svijet i industrija, znanstvenici i poljoprivrednici) čije je djelovanje od ključnog značenja za održivi razvitak Zemlje.

Sama ideja održivog razvitka odnosi se na usklađenost gospodarskog rasta i prirodnih eko sustava. Standarde ljudskog života potrebno je temeljiti na mogućnostima prirodnog okoliša, bez iscrpljivanja resursa koji budućim generacijama moraju ostati neizmjenjene kakvoće i stupnja iskoristivosti.

ODRŽIVI RAZVITAK	NEODRŽIVI RAZVITAK
Nastoji poboljšati kvalitetu našeg življenja, koja ne uključuje jedino materijalna dobra već uzima u obzir i socijalne te elemente zdravog okoliša.	Nastoji podići standard našeg življenja koji se temelji isključivo na materijalnim dobrima.
Promatra ekonomska, socijalna i pitanja zaštite okoliša kao međusobno povezana. Traži cjelovita i trajna rješenja.	Promatra ekonomska, socijalna i pitanja zaštite okoliša kao zasebne cjeline. Pretpostavlja da jaka ekonomija nužno vodi zdravom društvu i okolišu.
Rješavajući probleme današnjih generacija, uzima u obzir i potrebe budućih generacija.	Usmjeren na kratkotrajna rješenja problema, ne vodeći računa o potrebama budućih generacija.
Prilikom donošenja svih odluka, uzima u obzir ograničenost prirodnih resursa potrebnih za obavljanje ljudskih djelatnosti.	Promatra okoliš kao luksuz koji je potrebno zaštititi samo ako nam to materijalna sredstva dozvoljavaju. Nema svijesti o ograničenosti prirodnih resursa.
Nastoji uspostaviti ravnotežu između prava i potreba pojedinaca s jedne strane i socijalne odgovornosti s druge.	Prvenstveno se usredotočuje na prava i potrebe pojedinaca.
Planira se u suradnji između stručnjaka, političara i stanovništva na čiji će način života razvitak imati utjecaja.	Planiraju ga isključivo stručnjaci i političari.

Održivi razvoj globalni je cilj koji ima za svrhu udovoljiti potrebama sadašnjih naraštaja bez ugrožavanja mogućnosti budućih naraštaja da ispune svoje vlastite potrebe.

Zemlje članice Europske unije prepoznale su model održivog razvoja kao moderni, osviješteni i prije svega ekološki pogled razvoja suvremene civilizacije s ciljem valoriziranja, očuvanja i unaprijeđenja tekovina za generacije koje tek dolaze.

2002. godine održan je svjetski summit o održivom razvoju na kojem je usvojen Plan provedbe u kojem se ističe hitna potreba za mijenjanjem neodrživih obrazaca proizvodnje i potrošnje, u cilju zaštite i održivog upravljanja prirodnim resursima za gospodarski i socijalni razvoj, očuvanja zdravlja i učinkovitijeg integriranja cilja održivog razvoja u proces globalizacije. Na summitu se također pozvalo na priznavanje i implementaciju održivog razvoja u regionalnim i nacionalnim strategijama jer se ne može postići izolirano, te da se međunarodni propisi prilagode lokalnim uvjetima i uvjetima pojedine regije. Time se pozvalo sve države da učine prvi korak ka provedbi modela održivog razvoja, na način da se održivi razvoj uvrsti u nacionalne i regionalne strategije, te da se model koji će se koristiti za svaku pojedinu državu i regiju prilagodi potrebama i karakteristikama određenog područja.

Unatoč postignutim dosadašnjim rezultatima još uvijek je prisutna latentna, no ipak rastuća svijest o tome da su dosadašnji razvojni trendovi neodrživi. Postajemo svjesniji činjenice kako nije moguće koristiti resurse bez primjerenog integriranog, planskog okvira, te itekako nužnih političkih reformi.

Izazov za Republiku Hrvatsku, pa samim time i za područje Općine Dubrava je mogućnost učenja i primjena uspješnih primjera održivog razvoja u zemljama članicama Europske unije, kao pretpostavku za postizanje zajedničkog napretka na području društvenog i gospodarskog razvitka, zaštite okoliša i kulturološkog napretka.

ODRŽIVI RAZVOJ

***razvoj koji zadovoljava potrebe današnjice bez ugrožavanja
sposobnosti budućih generacija u zadovoljavanju njihovih potreba
(razvoj u okvirima prihvatnog kapaciteta ekosustava Zemlje)***

Održivi razvoj kao ključni segment europskog pristupa globalnom razvoju prvenstveno se odnosi na integriranje okolišnih interesa u ključne sektore gospodarskog razvoja, uzimajući pritom u obzir na odgovarajući način socijalne i kulturne dimenzije.

Ideja održivoga razvoja nastala je povezivanjem različitih utjecaja proizvodnje i razvoja s neminovnim utjecajima na široko shvaćen okoliš. Osnovni moto nije zaustavljanje razvoja, već pronalaženje putova razvoja koji neće ugroziti okoliš uz naglasak na socijalnom faktoru, poboljšavanjem uvjeta života. Zadatak je vrlo složen jer se radi o naoko suprotstavljenim pojmovima. Međutim, ključ se nalazi u pronalaženju rješenja koja neće ugroziti uvjete života, a među kojima zaštita okoliša predstavlja bitan element.

U poglavlju 28. Agende 21 istaknuto je da ključnu ulogu u ostvarivanju održivog razvitka moraju odigrati lokalne vlasti. Njima je upućen poziv da izrade svoje dokumente – lokalne Agende 21. Lokalna agenda je plan akcije za provođenje ideje održivog razvitka za lokalnoj razini. Lokalnom Agendom 21 opće odredbe iz Agende 21 prenose se u konkretne planove i aktivnosti u pojedinim lokalnim zajednicama. U svakoj lokalnoj zajednici postoji mnogo različitih sudionika u problematici zaštite okoliša; državna vlada, lokalna vlada, stanovništvo, nevladine udruge, poslovni sektor, industrija, itd. Svaki od njih, bilo donošenjem određenih odluka, bilo primjenom određenih obrazaca ponašanja, utječe na stanje okoliša u lokalnoj zajednici. Zbog toga je neophodno postići dogovor oko ciljeva koji se žele ostvariti u zaštiti okoliša, te ih nastojati dostići zajedničkim djelovanjem i usklađivanjem pojedinačnih napora.

2. MEĐUNARODNA LEGISLATIVA ZAŠTITE OKOLIŠA

Ratifikacija glavnih međunarodnih sporazuma iz područja zaštite okoliša posljednjih godina se intenzivirala, čime se pokazuje spremnost zemalja da se pozabave sa najvažnijim problemima iz područja zaštite okoliša.

U daljnjem dijelu teksta slijedi popis nekih od najvažnijih međunarodnih konvencija i ugovora u segmentu globalne zaštite i očuvanja okoliša:

▪ Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (ESPOO 1991.)

Espoo konvencija pod “utjecajem preko državnih granica”, označava svaki utjecaj, a ne isključivo globalne prirode, na području pod jurisdikcijom potpisnice kojeg je izazvala planirana aktivnost, čije je fizičko porijeklo u cijelosti ili djelomično na području pod jurisdikcijom druge potpisnice.

U preambuli konvencije stoji da “utjecaj” označava svaku posljedicu koju planirana aktivnost izazove na okolišu, uključujući ljudsko zdravlje i sigurnost, biljni i životinjski svijet, tlo, vodu, zrak, klimu, krajolik i povijesne spomenike ili druge građevinske objekte, ili međusobno djelovanje tih čimbenika; to također uključuje posljedice na kulturno nasljeđe ili društvenogospodarske uvjete koji proizlaze iz tih čimbenika.

- **Protokol o strateškoj procjeni okoliša (Kijev 2003)**
- **Konvencija o prekograničnim učincima industrijskih nesreća (Helsinki, 1992)**
- **Konvencija o europskim krajobrazima (Firenca, 2000)**

U preambuli Konvencije iz Firence između ostalog stoji da :”Uzimajući u obzir da krajobraz ima važnu ulogu javnog interesa na području kulture, ekologije, okoliša i društva, te da predstavlja bogatstvo koje pogoduje gospodarskoj aktivnosti čijom se zaštitom, upravljanjem i planiranjem može doprinijeti stvaranju radnih mjesta.

U svrhu ove Konvencije “krajobraz” znači određeno područje, viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika. U čl.5. Konvencije piše: “ Svaka se stranka obvezuje da će krajobraze zakonom priznati kao bitnu sastavnicu čovjekovog okruženja, izraz raznolikosti, zajedničke kulturne i prirodne baštine, te temelj identiteta područja; te da će uspostaviti i provoditi krajobrazne politike koje imaju za cilj zaštitu krajobraza, upravljanje i planiranje, donošenje posebnih mjera.

- **Konvencija o nadzoru preko graničnog prometa opasnog otpada i njegovu odlaganju (Basel 1992);**

Osnovno je načelo Bazelske Konvencije da države trebaju osigurati da se prekogranični promet i odlaganje opasnog otpada vrši na način koji nije štetan za ljudsko zdravlje i okoliš.

Konvencija ističe da opasni otpad treba biti odložen u zemlji u kojoj je proizveden ili nastao kad god je to moguće učiniti na način koji nije štetan za ljudsko zdravlje i okoliš.

Konvencija izričito priznaje pravo svake države da zabrani ulazak i odlaganje opasnog otpada na svom teritoriju. Prethodni pisani pristanka traži se ne samo od države u kojoj treba biti izvršeno odlaganje (država uvoznica) nego i od tranzitne države, tj. države kroz koju se treba provesti otpad do konačnog mjesta odlaganja.

- **Konvencija o pristupu informacijama, o sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhus, 1998)**

Konvencija se oslanja na tri stupa:

- Pristup informaciji; što znači da javnost mora imati pristup informaciji o okolišu sa ograničenim jasno objašnjivim izuzecima;
- Pristup procesu odlučivanja: što znači da javnost mora imati pravo da participira u procesima odlučivanju o okolišu i da se njihova participacija uzima u obzir pri odlučivanju;
- Pristup pravosuđu :što znači da javnost ima konačno pravo na neovisni i nepristrani uvid u proces koji će obvezati autoritete vlasti da zaštite prava onih koji se žale na ugrožavanje prava vezanih za okoliš

- **Protokol o registrima ispuštanja i prijenosa onečišćavanja (Kijev, 2003)**
- **Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Rio de Janeiro, 1992)**

Okvirna konvencija UN-a o promjeni klime koja je usvojena na summitu o Zemlji 1992. u Rio de Janeiru i stupila na snagu 1994., sadrži opće ciljeve i načela te, općenite obveze država. Kao krajnji cilj svojih odredaba i daljnjih pravila koja budu donesena u skladu s tim odredbama, Konvencija određuje stabilizaciju u atmosferi koncentracije plinova koji pridonose globalnom povećanju temperature na razini koja će spriječiti opasno miješanje ljudskih aktivnosti u klimatski sustav.

Takva razina trebala bi se postići u vremenskom roku koji je dovoljan da se ekosustavima omogući prirodna prilagodba promjeni klime kako bi se osiguralo da ne bude ugrožena proizvodnja hrane i kako bi se omogućio daljnji gospodarski razvitak na održivi način. U skladu s načelom zajedničke, ali diferencirane odgovornosti država, Konvencija uzima u obzir posebne potrebe i mogućnosti zemalja u razvoju.

Ova Konvencija i Konvencija o biološkoj raznolikosti, također usvojena u Rio 1992., prvi su međunarodni ugovori koji izričito određuju da će stupanj ispunjavanja obveza iz Konvencije od zemalja u razvoju ovisiti o tome ispunjavaju li razvijene zemlje djelotvorno svoje obveze glede osiguranja novčanih sredstava i prijenosa tehnologije.

- **Kyoto protokol uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Kyoto, 1999)**
- **Konvencija o prekograničnom onečišćenju zraka na velikim udaljenostima (Geneva, 1979)**

- **Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača (Beč, 1985)**

Protokol utvrđuje precizna kvantitativna ograničenja proizvodnje i upotrebe tvari najštetnijih za ozonski omotač, kao i rokove za njihovu eliminaciju. Zemljama u razvoju omogućeno je tzv. razdoblje mirovanja od dodatnih deset godina. Potrošnja štetnih tvari koje uništavaju ozon manja od 0,3 kg po stanovniku godišnje svrstala je Republiku Hrvatsku pod čl. 5. Montrealskog protokola, tj. među zemlje kojima je omogućeno desetogodišnje razdoblje poštete.

No, Republika Hrvatska je odlučila ne koristiti se tom pogodnošću ali poslužiti se mogućnošću predviđenom Londonskim dopunama, tj. da uz pomoć Multilateralnog fonda što prije pređe na alternativne tvari i tehnologiju.

Vlada Republike Hrvatske je 30. rujna 2005. godine donijela Uredbu o tvarima koje oštećuju ozonski sloj, a kojom se propisuje da će od 1. siječnja 2006., trgovci i poduzetnici koji uvoze takve tvari na ime troškova njihova zbrinjavanja i uništavanja morati plaćati naknadu od 3 kn po kilogramu takve tvari.

U zadnjih 15 godina u Republici Hrvatskoj smanjena je potrošnja tvari koje oštećuju ozonski sloj.

- **Stockholmska Konvencija o postojećim organskim onečišćivačima (Stockholm, 2001)**
- **Konvencija UN o pravu mora iz 1982. (stupila na snagu 1994.)**

Osnovno načelo dvanaestog poglavlja Konvencije, sadržano je u članku 192. koji potvrđuje načelo Stockholmske konferencije i utvrđuje osnovnu dužnost država da štite morski okoliš. Osim navedenog osnovnog načela u Konvenciji su kodificirana još neka opća načela prava zaštite morskog okoliša.

- **Ramsarska konvencija**

Najvažniji međunarodni sporazum o zaštiti močvarnih staništa je **Ramsarska konvencija o močvarnim staništima**, potpisana u iranskom gradu Ramsaru 1971. godine. Konvencija ima 154 stranke, uključujući i Republiku Hrvatsku. To je međuvladin sporazum koji čini okvir za međunarodnu suradnju u zaštiti i razumnom odnosno održivom iskorištavanju močvarnih staništa. Konvencija obvezuje svaku stranku na opće očuvanje močvara na vlastitom teritoriju, kao i na posebne obveze vezane uz močvarna staništa od međunarodne važnosti koja se upisuju u tzv. „Ramsarski popis“.

Močvarna staništa definirana su kao "područja močvara, bara, tresetišta ili voda, bilo prirodna ili umjetna, stalna ili privremena, sa vodom stajaćicom ili tekućicom, boćatom ili slanom, uključujući morsku vodu, čija dubina za oseke ne prelazi 6 metara."

Poseban je naglasak na zaštiti voda, kao glavnog ekološkog čimbenika koji uvjetuje nastanak i opstanak močvarnih staništa. Stranke su obvezne donijeti nacionalne programe zaštite močvarnih staništa i uključiti mjere njihove zaštite i razumnog korištenja u svoje nacionalne planove uređenja i uporabe prostora. Osim toga, obvezne su štiti močvarna staništa utemeljenjem prirodnih rezervata, od kojih najmanje jedan koji zadovoljava kriterije za međunarodnu važnost mora biti predložen za upis u Ramsarski popis. Uvrštavanjem u Ramsarski popis, takvi lokaliteti dobivaju status prirodnog dobra koje predstavlja bogatstvo cjelokupnog čovječanstva. Do sada su stranke Konvencije upisale više od 1.636 močvarnih područja u Ramsarski popis, čime je obuhvaćena ukupna površina od gotovo 145.737,908 ha.

3. ZAKONSKA REGULATIVA ZAŠTITE OKOLIŠA U RH

Očuvanje prirode i okoliša svrstani su u kategoriju najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske. Ustav Republike Hrvatske odredio je, također, da Hrvatski sabor i narod neposredno odlučuju o očuvanju prirodnog i kulturnog bogatstva i o njegovom korištenju, a Deklaracija o zaštiti okoliša u Republici Hrvatskoj čvrsto je opredijeljenje za izgradnju pravnog sustava koji je sukladan međunarodnim ugovorima i standardima europske i svjetske zajednice. On mora u potpunosti osigurati trajnu, sustavnu i učinkovitu zaštitu okoliša.

Stoga su i sasvim razumljiva nastojanja i potreba da se rastuća svijest o potrebi zaštite okoliša Republike Hrvatske pretvore u jasan, cjelovit i dugoročan koncept koji će stanje okoliša u Republici Hrvatskoj unaprijediti, te usmjeriti k održivom razvoju.

1994. godine Hrvatski sabor donio je Zakon o zaštiti okoliša (NN 82/94, 128/99)- temeljni zakonski akt koji određuje i uređuje okolišnu komponentu održivog razvoja, odnosno utvrđuje ciljeve, mjere, načela, dokumente, provođenje, odgovornosti, financiranje, te nadzor zaštite okoliša. Nakon njega, slijedi cijeli niz za okoliš relevantnih zakona i zakonskih akata, kojima se detaljnije uređuje problematika pojedinih segmenata okoliša, odnosno pojedinih aspekata ili procedura vezanih uz njegovu zaštitu.

3.1. Nacionalne, regionalne i lokalne strategije i programi zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj

Vodeći se trendovima razvijenih europskih zemalja i Republika Hrvatska prepoznala je potrebu izrade niza nacionalnih, regionalnih i lokalnih strategija i programa čiji sastavni dio čini i segment zaštite i očuvanja okoliša.

Strateški okvir razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2006-2013. godine kao jedan od primarnih ciljeva navodi da upravo zaštita i očuvanje okoliša i prirode treba biti integralna dimenzija razvoja infrastrukture, energetike, poljoprivrede, industrije, oblikovanja turističkog proizvoda, isto kao i očuvanja i razvoja jadranske obale, mora i otoka.

Isto tako, Nacionalna strategija zaštite okoliša definirala je globalne i opće dugoročne ciljeve zaštite okoliša na području RH:

- *održavati i poboljšavati sveukupnu kakvoću života*
- *održavati trajan pristup prirodnim izvorima*
- *izbjći svaku trajnu štetu okolišu*
- *smatrati da k održivom ide onaj razvoj koji zadovoljava sadašnje potrebe, a bez ugrožavanja budućih naraštaja i mogućnosti da zadovolje vlastite potrebe*

Dugoročni nacionalni ciljevi u zaštiti okoliša su:

- *sačuvati i unaprijediti kakvoću voda, mora, zraka i tla u RH*
- *održati postojeću biološku raznolikost u Republici Hrvatskoj*
- *sačuvati prirodne zalihe, a osobito integritet i značajke područja posebnih prirodnih vrijednosti*

Također, Republika Hrvatska donijela je i "**Nacionalnu strategiju i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti**" koja izričito kaže da je zaštita pojedinih područja **temeljna metoda očuvanja** biološke i krajobrazne raznolikosti. Zaštićena područja čine okosnicu sveukupne zaštite i ključne čvorove *ekološke mreže* koji predstavljaju utočišta i spremnike biološke raznolikosti.

Uzimajući u obzir sve veće pritiske na okoliš, Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske usmjerena je, uz poštivanje preuzetih međunarodnih obveza, na dugoročno djelovanje u osam ključnih područja: 1. poticaj rasta broja stanovnika Republike Hrvatske; 2. okoliš i prirodna dobra; 3. usmjeravanje na održivu proizvodnju i potrošnju; 4. ostvarivanje socijalne i teritorijalne kohezije i pravde; 5. postizanje energetske neovisnosti i rasta učinkovitosti korištenja energije; 6. jačanje javnog zdravstva; 7. povezivanje Republike Hrvatske; 8. zaštitu Jadranskog mora, priobalja i otoka.

Na tim je područjima nužno preusmjeriti postojeće procese prema održivijem ponašanju. Riječ je o osam ključnih izazova održivog razvitka na kojima se temelje i strateški pravci razvitka Republike Hrvatske, a među kojima zaštita okoliša i prirodnih dobara čine iznimno značajan segment.

Neodgovarajuće gospodarenje otpadom predstavlja jedan od najvećih problema zaštite okoliša, te je donešena i **„Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske“** koja je definirala nekoliko strateških ciljeva za cjelokupno područje Republike Hrvatske, a koji predstavljaju “pozitivne” uvjete za usmjeravanje k održivom gospodarenju otpadom, njihovo ostvarenje jamči funkcioniranje na onakav način kakav je potreban da sustav ostvari temeljnu funkciju – zaštitu zdravlja ljudi i okoliša, i jednako tako sve racionalnije korištenje resursa.

„Program zaštite okoliša Zagrebačke županije“ ističe se svojom povezujućom funkcijom kao spona između Nacionalne strategije zaštite okoliša i lokalnih Agendi 21, koje se donose na razini nižoj od županijske, te ujedno predstavlja okvir za veliki broj djelatnosti koje se detaljnije bave pojedinim segmentom zaštite okoliša na području Zagrebačke županije.

Uzimajući u obzir sve prethodno navedeno, razvidno je da je Republika Hrvatska posljednjih godina doživjela svojevrsno „zeleno buđenje“, te donijela niz razvojnih dokumenata u domeni zaštite i očuvanja okoliša. Stoga, sasvim je jasna potreba izrade i lokalnih programa zaštite i očuvanja okoliša, koji će na temelju specifičnosti karakterističnih za svako pojedino područje dati konkretne smjernice i aktivnosti zaštite i očuvanja prirodnih resursa.

II ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

1. OPĆE KARAKTERISTIKE OPĆINE DUBRAVICA

1.1. Gestrateški i demografski pokazatelji

Općina Dubrava nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Zagrebačke županije, na području marijagoričkog pobrđa koje se proteže između dolina rijeke Sutle i Krapine. Prema prirodno-geografskoj regionalizaciji Hrvatske ovaj prostor pripada jugozapadnom dijelu Panonske megaregije. Područje općine karakteriziraju dva tipa pejzaža: brežuljkasto marijagoričko pobrđe u istočnom dijelu, te ravnica uz rijeku Sutlu na zapadu.

Općina Dubrava udaljena je 30 km od administrativnog središta Županije – Grada Zagreba. U sastavu općine nalaze se sljedeća naselja: Bobovec Rozganski, Donji Čemehovac, Dubrava, Kraj Gornji, Lugarski Breg, Lukavec Sutlanski, Pologi, Prosinec, Rozga i Vučilčevo u kojima prema posljednjem popisu stanovništva iz 2001. godine boravi ukupno 1.586 stanovnika i to po naseljima kako slijedi:

Naselje	Broj stanovnika
Bobovec Rozganski	411
Donji Čemehovac	44
Dubrava	141
Kraj Gornji	200
Lugarski Breg	108
Lukavec Sutlanski	158
Pologi	100
Prosinec	112
Rozga	161
Vučilčevo	151
UKUPNO	1.586

Općina Dubrava zauzima površinu od 20,46 km², što čini 0,67 % površine Zagrebačke županije. Prosječna gustoća naseljenosti 2001. godine iznosila je oko 77,52 st/km², što je jednako državnom prosjeku, te niže od prosjeka Zagrebačke županije (101,27 st/km²).

1.2. Poljoprivreda

Općina Dubrava pripada ruralnim dijelovima Zagrebačke županije i samim time potencijal za razvoj poljoprivrednih djelatnosti je velik. Po tradiciji seoskog prostora, gotovo svako domaćinstvo bilo je vezano za neku vrstu bavljenja poljoprivredom. U posljednjih nekoliko godina trend opadanja poljoprivredne proizvodnje, pogotovo stočarske, dolazi do velikog izražaja.

Potencijali razvoja i obnavljanja poljoprivredne proizvodnje postoje, ali moraju se stvoriti preduvjeti i osigurati plasman robe jer današnje stanovništvo sve više odustaje od poljoprivredne proizvodnje.

Na području Općine Dubrava postoji 325 poljoprivrednih kućanstava, koja raspoložu sa sveukupno 1.231,17 ha poljoprivrednog zemljišta, što u prosjeku iznosi 3,79 ha po domaćinstvu.

Općina Dubrava	
Broj kućanstava	325
Ukupno raspoloživa površina zemljišta	1.231,17
Ukupno korišteno	833,47
U vlasništvu	807,09
Uzeto u zakup	64,54
Dano u zakup	38,16
Ostalo zemljište, ha	397,70
Broj parcela korištenog poljoprivrednog zemljišta	2.319

Izvor podataka: DZS, Popis poljoprivrede 2003.

Struktura korištenog poljoprivrednog zemljišta

Opis	Općina Dubrava	%
Oranice i vrtovi	443,81	53,25
Povrtnjaci	1,19	0,14
Livade	345,65	41,47
Pašnjaci	5,07	0,61
Voćnjaci	6,31	0,76
Vinogradi	31,44	3,77
Rasadnici i košaračka vrba	-	-
Ukupno korišteno zemljište	833,47	100
Neobrađeno poljoprivredno zemljište	27,67	
Šumsko zemljište	322,42	
Ostalo	47,61	
Ukupno ostalo	397,70	
Sveukupno	1.231,17	

Izvor podataka: DZS, 2003. godine

1.3. Šumske površine

Šume su po svojoj znatnoj površini i po svojstvima važan čimbenik u ekološkom sustavu, te su zajedno sa vodama i tlom najefikasniji prirodni sustav za ublažavanje nepovoljnih utjecaja na okoliš. Šumski sustav djeluje zaštitno u pročišćivanju površinskih i podzemnih voda i sprječavanju brzog otjecanja voda (isušivanja tla), sprječavanju erozije, zaštiti od vjetera i buke, te ublažavanju efekata zagađenja zraka polutantima kao što su štetni plinovi i prašina.

Šume također imaju značajan utjecaj na klimu u ublažavanju klimatskih ekstrema (temperatura, padalina, poplava, vjetrova), te kroz produkciju kisika, vezivanje ugljičnog dioksida, sposobnost fotosinteze i održavanja plodnosti tla.

Stoga se šumama i šumskim zemljištem treba gospodariti na način da se u njima održava biološka raznolikost, sposobnost obnavljanja, vitalnost i potencijal, u svrhu što kvalitetnijeg ispunjavanja gospodarske, ekološke, i socijalne funkcije šuma na području Općine Dubravica.

Površine šuma na području Općine Dubravica

Ukupno zemljište, ha	2.046
Od toga – šume	673
%	32,89
Učešće u županiji	0,59
Državno	23
Privatno	650
Ukupno	673

Izvor podataka: PPU Općine Dubravica

1.4. Infrastrukturalna mreža

Vodoopskrba

Općina Dubravica u velikom dijelu ima izgrađen vodoopskrbni sustav koji se redovito održava i nadograđuje, te se vodoopskrba na području općine vrši putem vodoopskrbnog sustava "Zaprešić". Ovaj vodoopskrbni sustav temelji se na korištenju vodocrpilišta "Šibice" smještenog jugozapadno od Zaprešića na području savskog aluvija, kojim se zadovoljavaju sve potrebe neposredno gravitirajućih područja, pa tako i Općine Dubravica. Današnje potrebe Općine Dubravica za pitkom vodom iznose 246,3 m³/dan. Opskrbljenost stanovništva općine putem vodoopskrbnog sustava Zaprešić iznosi 92 %.

Današnji kapacitet vodocrpilišta "Šibice" iznosi oko 450 l/s. Zahvaćena voda se putem crpki i cjevovoda Ø 500 mm doprema do lokacije "Veliki Vrh", gdje su za potrebe vodovoda "Zaprešić" izvedena dva vodospremnika volumena 2800 m³. Izveden je i novi cjevovod od crpilišta "Šibica" do lokacije "Veliki Vrh" promjera Ø 600 mm, međutim, do danas još nije ostvarena i pogonska integracija ove magistralne veze. S obzirom na reljef terena, raspored naselja po području obuhvata te uspostavljene distribucijske odnose unutar pojedinih lokacija, vodoopskrbni sustav "Zaprešić" podijeljen je na nekoliko zona. Općina Dubravica nalazi se u "trećoj" zoni (zona "Pušća – Milić Selo - Dubravica"). Vodoopskrba "treće" zone pa tako i Općine Dubravica ostvaruje se povezivanjem na cjevovod "prve" zone (Ø 200 mm) koji je izveden od lokacije "Veliki Vrh" do precrpne stanice "Pušća" kapaciteta 16 l/s.

Precrpticom "Pušća" i pripadnim dovodno opskrbnim cjevovodom Ø 150 mm postiže se veza s vodospremnikom "Milić Selo" kapaciteta 800 m³ na nadmorskoj visini 246 m iz kojeg se provodi daljnja distribucija vode na područje Općine Dubravica cjevovodom Ø 200 mm uz prometnicu prema Zagorskoj županiji sa kojeg se kod naselja Dubravica odvaja cjevovod Ø 125 mm prema Kraju Donjem.

Daljnjim razvitkom vodoopskrbe na području vodoopskrbnog sustava "Zaprešić" predviđeno je povećanje kapaciteta crpilišta "Šibice" uz izvedbu novih zdenaca čime bi se postigla iskoristiva izdašnost crpilišta i omogućio nesmetan daljnji razvitak vodoopskrbe na ovom području.

Odvodnja otpadnih i oborinskih voda

Na području općine nema izvedene javne kanalizacije, već je odvodnja otpadnih voda riješena putem individualnih sabirnih jama pa i uz slučajevne ispuštanja u obližnje vodotoke. Sabirne jame ne zadovoljavaju ni minimalne uvjete sanitacije područja, te su potpuno neprikladne za upotrebu jer ne mogu osigurati učinkovitu zaštitu okoliša i zdravlja ljudi.

S obzirom da je vodoopskrba Općine Dubravica riješena priključenjem na javni vodoopskrbni sustav Grada Zaprešića, kao prioritet se nameće rješavanje problematike odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda svih naselja općine.

Cestovni promet

Mrežu cesta na području Općine Dubravica čine dvije županijske i dvije lokalne ceste. Županijske ceste imaju ulogu povezivanja gradova, središta općina i većih naselja na području županije, dok lokalne ceste povezuju naselja na području općine.

Javne prometne površine na području općine razvrstane su u četiri kategorije:

1. Županijske ceste:

- županijska cesta Ž-2186: granica Općine Pušća – Bobovec Rozganski – Dubravica – granica Općine Kraljevec na Sutli (5,5 km)
- županijska cesta Ž-3005: Dubravica – Rozga – Kraj Gornji – granica Općine Marija Gorica (2,5 km)

2. Lokalne ceste

- lokalna cesta L-31010: Dubrava – Vučilčevo – Prosinec – Donji Čemehovec – granica Općine Kraljevec na Sutli (3,7 km)
- lokalna cesta L-31011: Lukavec Sutlanski – Lugaški Breg (2,0 km)

3. Nerazvrstane ceste

4. Kolno pješački i pješački putevi

Stanje cestovne mreže na pojedinim dionicama nije zadovoljavajuće, te je potreban popravak i proširenje postojećih kolnika.

Elektroopskrba

Područje Općine Dubrava električnom energijom snabdijeva DP Elektra Zagreb Pogon Zaprešić. Sustav opskrbe područja Pogona Zaprešić napajan je na pojnim točkama:

- TS 110/20 kV Zaprešić
- TS 35/20/10 kV Novi Dvori

Elektroopskrbna mreža je funkcionalno i tehnički u dobrom stanju, a da bi se osiguralo rezervno napajanje u slučaju potrebe, potrebno je povezati elektroopskrbnu mrežu sa susjednim područjima (Pogon Zagreb i Pogon Samobor). Distribucija električne energije unutar općine provodi se preko dalekovoda 20 kV. U naseljima je izvedeno 14 transformatorskih stanica od kojih se vodi niskonaponski razvod do potrošača, a planirana je izgradnja još dvije.

Plinoopskrba

Plinska mreža izgrađena je na većem dijelu područja općine, a distribuira se preko Gradske plinare Zagreb i ispostave plinare Krapinsko – zagorske županije.

III

PROGRAMSKI DIO

1. METODOLOGIJA IZRADE LOKALNOG AKCIJSKOG PLANA ZAŠTITE OKOLIŠA OPĆINE DUBRAVICA

Ruralna područja su u velikoj mjeri različita ne samo zbog svojih okolišnih, gospodarskih, društvenih, kulturnih, političkih i institucionalnih razlika, nego i zbog svojih razvojnih mogućnosti.

Razni pristupi koji su iskušavani do 80 – ih godina prošlog stoljeća obično su se usmjeravali na sektorsku podršku, uz primjenu pristupa «odozgo prema dolje» i uz poticaje korisnicima. Ti pristupi nisu osnaživali nositelje lokalnog razvoja u razvoju potrebnih vještina kako bi postali čimbenici i graditelji budućnosti područja u kojem žive i djeluju.

Otuda proizlazi potreba da se učini korak naprijed, od načela rasta prema načelu održivog lokalnog razvoja, uzimajući u obzir okolišnu, gospodarsku, društvenu i kulturnu dimenziju ruralnih područja.

Na temelju spoznaje o vrlo velikoj raznolikosti europskih područja nastao je i LEADER – primjenjiva metodologija pristupa ruralnom razvoju kao potreba za iskušavanjem novih pristupa isključivo posvećenih ruralnom razvoju. LEADER predstavlja novi koncept ruralnog razvoja koji se temelji na zblizavanju i uspostavljanju veza između nositelja razvoja, aktivnosti, sektora i područja. Ovakav koncept ruralnog razvoja prepoznat je kao jedan od najuspješnijih i koji se dobro prilagodio, ne samo posebno zahtjevnim ruralnim područjima već i potrebama svih tipova ruralnih područja.

Želimo li stvoriti pristup koji odgovara specifičnim potrebama ruralnih krajeva, potrebno je pronalaziti nove pristupe lokalnom razvoju, te prije svega pronaći pristup koji što bolje odgovara potrebama i očekivanjima nositelja lokalnog razvoja. Zagovarajući integralni, «odozdo prema gore» pristup, kao i decentraliziranu upravu, LEADER osigurava da pokretači razvoja u seoskom području ponovo dođu do izražaja.

Stoga je i prilikom izrade Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša Općine Dubrava korišten LEADER pristup, kao jedan od najuspješnijih koncepata razvoja ruralnih područja i to kroz primjenu 7 osnovnih načela:

- ✓ *pristup temeljen na osobitostima područja*
- ✓ *pristup „odozdo prema gore“*
- ✓ *partnerski pristup i lokalna radna skupina*
- ✓ *inovacije*
- ✓ *integralni – objedinjujući pristup*
- ✓ *umrežavanje i suradnja*
- ✓ *lokalno financiranje i upravljanje*

Kako smo Općina Dubrava definirali kao područje za koje se izrađuje Lokalni akcijski plan djelovanja, prvi korak ka zacrtanom cilju obuhvatio je izradu temeljite analize stanja koja predstavlja profil područja za koji se izrađuje Lokalni akcijski plan zaštite i očuvanja okoliša. Analiza stanja obuhvatila je sve segmente razvoja područja Općine Dubrava koji i u najmanjem dijelu imaju utjecaj na prirodu i okoliš. Tek na temelju takve analize i dobivenih podataka o stvarnom stanju na terenu definirana je SWOT analiza koja će pomoći u uočavanju slabosti i snaga, te mogućnosti i prijetnji okolišu na području Općine Dubrava. Na osnovu izrađene SWOT analize, definirali su se razvojni pravci i mjere daljnjeg djelovanja, a sve u svrhu rješavanja slabosti i maksimalnog iskorištavanja potencijala predmetnog područja.

Iznimno značajan čimbenik u procesu izrade Lokalnog akcijskog plana zaštite i očuvanja okoliša svakako predstavlja objedinjavanje aktivnosti i projekata koji moraju biti povezani i usklađeni u jednu cjelinu.

Pristup «odozdo prema gore» ostvarit će se kroz dvije glavne aktivnosti: pokretanjem inicijativa u zajednici, te educiranjem svih čimbenika u lokalnoj zajednici, s posebnim naglaskom na djecu kao jednu od glavnih ciljanih skupina.

LEADER-ov koncept pristupa ruralnom razvoju također traži da i aktivnosti budu inovativne. To mogu biti aktivnosti koje promiču lokalne vrijednosti na nov način, od interesa za lokalni razvoj, koje daju nove odgovore na prepoznate slabosti ili pomažu stvaranju novog proizvoda dodatne vrijednosti, odnosno novih tržišta.

Kao jedan od bitnih elemenata LEADER pristupa ruralnom razvoju javlja se i umrežavanje i suradnja među svim relevantnim čimbenicima, koja će rezultirati uspostavom baze podataka i analiziranjem poduzetih aktivnosti. Navedena suradnja može se odvijati unutar područja općine, sa okolnim područjima, ali isto tako može biti i prekogranična, sa susjednom Republikom Slovenijom.

Posljednje načelo kojim smo se vodili u izradi Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša predstavlja lokalno upravljanje i financiranje koje bi se trebalo spustiti na što nižu lokalnu razinu, a odnosi se ne samo na odluke o raspodjeli financijskih sredstava, već i na izravno upravljanje financijskim sredstvima.

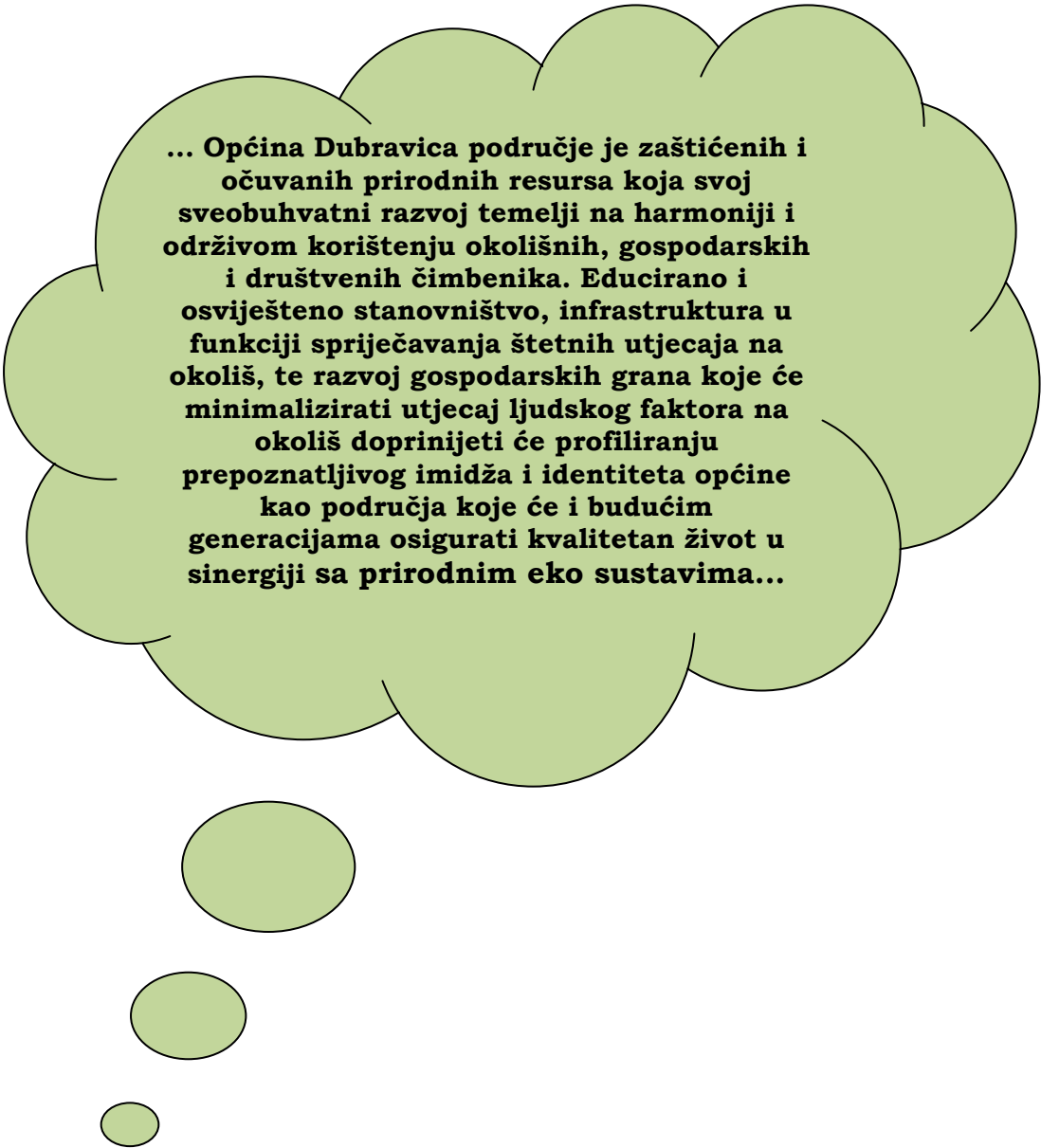
Promatrajući strukturu Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša, razvidne su 3 cjeline. Prvi cjelina odnosi se na same začetke spoznaje o potrebi zaštite i očuvanja okoliša, te integriranja iste u sveobuhvatne okvire razvoja; te međunarodnu i domaću legislativu u pogledu zaštite i očuvanja okoliša. Drugi dio akcijskog plana zaštite okoliša čini analiza stanja područja Općine Dubrava koja detaljno obrađuje ciljano područje u svim segmentima.

Treći dio Lokalnog akcijskog plana odnosi se na programski dio koji će dati jasne smjernice daljnjeg djelovanja u provedbi definiranih ciljeva, prioriteta i aktivnosti potrebnih za uspješnu realizaciju cjelokupnog akcijskog plana.

2. VIZIJA

Vizija sveobuhvatnog razvitka područja Općine Dubrava opisuje budućnost kakvu bismo željeli u kreiranju zaštite i očuvanja okoliša na ovom području. Izjava o viziji opisuje u kojem pravcu bi zaštitu i očuvanje okoliša na području općine trebalo usmjeriti nakon izrade Lokalnog akcijskog plana zaštite i očuvanja okoliša Općine Dubrava.

... Općina Dubrava područje je zaštićenih i očuvanih prirodnih resursa koja svoj sveobuhvatni razvoj temelji na harmoniji i održivom korištenju okolišnih, gospodarskih i društvenih čimbenika. Educirano i osviješteno stanovništvo, infrastruktura u funkciji sprječavanja štetnih utjecaja na okoliš, te razvoj gospodarskih grana koje će minimalizirati utjecaj ljudskog faktora na okoliš doprinijeti će profiliranju prepoznatljivog imidža i identiteta općine kao područja koje će i budućim generacijama osigurati kvalitetan život u sinergiji sa prirodnim eko sustavima...

3. SWOT ANALIZA

Svaki plan i program koji uključuje razvojnu komponentu, odnosno analizira problematiku i definira ciljeve za razvoj provesti će, prije svega, SWOT analizu.

SWOT je skraćenica koja opisuje četiri elementa koja se moraju uzeti u obzir u strateškom planiranju:

S – Prednosti (Strengths)
W – Slabosti (Weaknesses)
O – Prilike (Opportunities)
T – Prijetnje (Threats)

SWOT analiza je integralni analitički okvir za analizu vanjske i unutarnje okoline poslovne zajednice, odnosno Općine Dubrava kao cjeline. Pomoću ove analize dobivaju se relevantne informacije o snagama i slabostima same okoline, te prilikama i ograničenjima u okolini u kojoj djeluje u trenutku utvrđivanja polaznog stanja i utvrđivanja svoje budućnosti. To znači da se strateški cilj može dostići optimalnom upotrebom unutarnjih snaga i vanjskih čimbenika.

Snage su ona pozitivna unutarnja svojstva poslovne zajednice koja joj mogu osigurati konkurentsku prednost. Kao primjer može se navesti motivirano i osposobljeno osoblje, kvalitetan menadžment, know-how, jak image, radna i organizacijska kultura, te niz drugih.

Slabosti su ona unutarnja svojstva poslovne zajednice koja joj smanjuju konkurentnu sposobnost i uspješnost. Nedostatak vizije, veliki broj unutarnjih problema, loš image, nedostatak organizacijske kulture, negativan odnos prema promjenama, nedostatak znanja za promjene, zastarjela tehnologija, neadekvatan menagement i drugo, primjeri su slabosti koje se ne često javljaju kao unutarnja svojstva poslovne zajednice.

Mogućnosti (prilike) su oni trenutni ili budući uvjeti i promjene u okolini koje se mogu trenutno ili u budućnosti iskoristiti za poboljšanje svoje konkurentnosti i uspješnosti. To su one šanse koje okolina treba prepoznati, odnosno to je sve što zajednici omogućava dostizanje utvrđenog strateškog cilja.

Prijetnje (ograničenja) su postojeća ili buduća svojstva i uvjeti okoline koja imaju ili će u budućnosti imati negativan utjecaj na konkurentnost ili uspješnost zajednice u provođenju strateškog cilja.

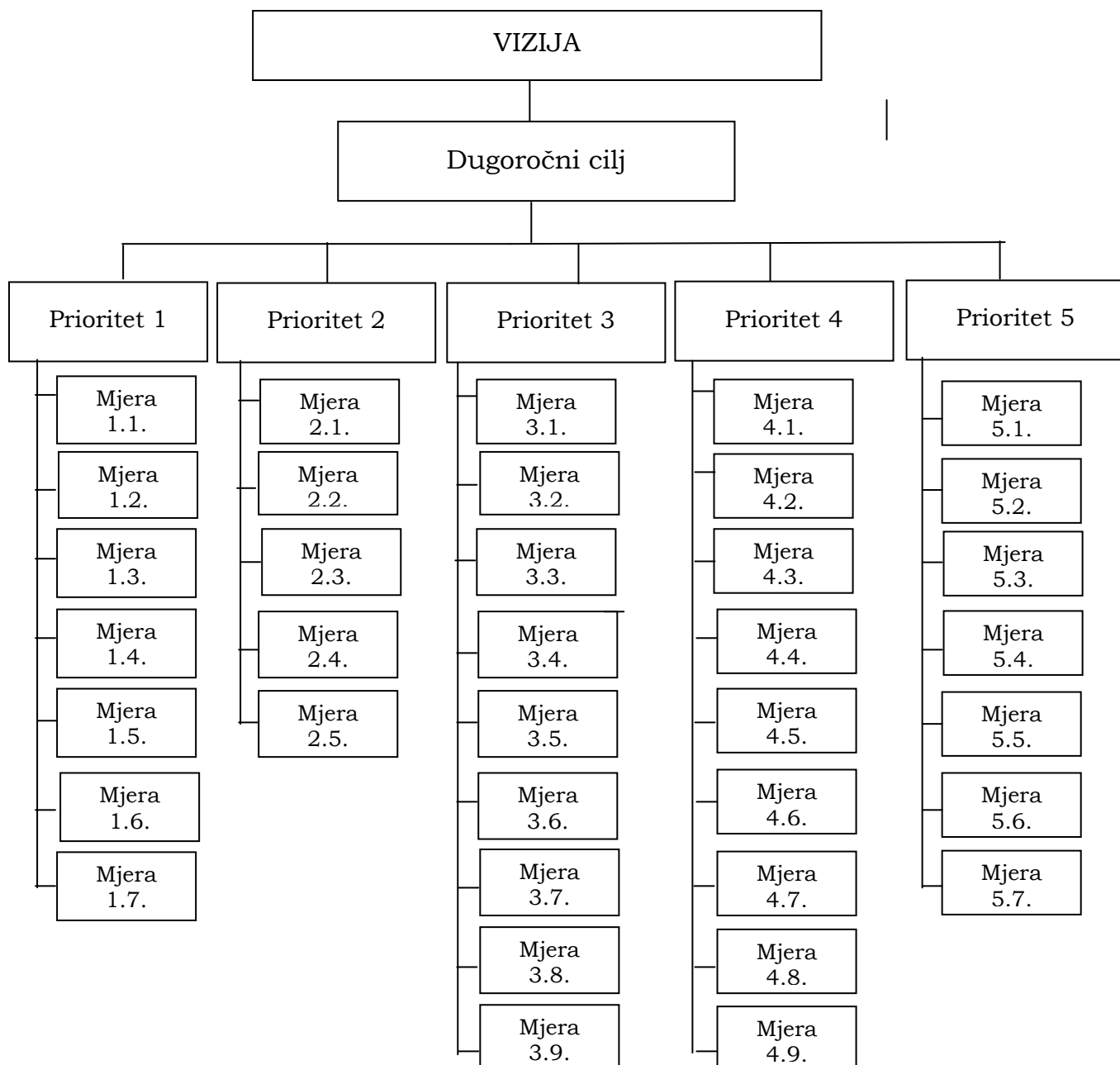
SWOT ANALIZA

SNAGE; <ul style="list-style-type: none">▪ Prostorni plan uređenja općine▪ Vodoopskrbna mreža▪ Očuvana priroda i okoliš▪ Bogatstvo vodnim resursima (rijeka Sutla; manje rijeke i potoci)▪ Kvaliteta voda▪ Botanički rezervat Dubrava▪ Stanište biljke mesožderke▪ Stanište nekoliko ugroženih vrsta gljiva▪ Povratak vidre i dabra u rijeku Sutlu▪ Aktivna lovačka udruga▪ Očuvana tradicijska ruralna arhitektura▪ Motiviranost lokalne samouprave	SLABOSTI; <ul style="list-style-type: none">▪ Neizgrađenost sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda (velik broj septičkih jama koje direktno ispuštanjem otpadnih voda onečišćuju okoliš i podzemne vode)▪ Ne postojanje pročišćivača otpadnih voda▪ Nekoliko divljih odlagališta otpada na području općine▪ Zagađivanje zraka sa svinjogojske farme▪ Neadekvatna i nedovoljno izgrađena javna rasvjeta▪ Nepostojanje selektiranja otpada na području općine▪ Nedovoljno razvijena svijest stanovništva o potrebi zaštite i očuvanja okoliša▪ Slaba kontrola prirodnih resursa▪ Mali proračun općine▪ Primjena tradicionalne poljoprivredne proizvodnje (korištenje pesticida i ostalih kemijskih sredstava koji onečišćuju okoliš)▪ Ne postojanje edukativnih programa u obrazovanju▪ Drastično smanjivanje površine ceta u Dubravi
MOGUĆNOSTI; <ul style="list-style-type: none">▪ Izgradnja sustava za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda▪ Izgradnja hidrocentrale na rijeci Sutli▪ Mogućnosti razvoja ruralnog turizma▪ Razvoj ekološke poljoprivrede▪ Korištenje poticajnih programa nadležnih institucija (ministarstava, fondova)▪ Korištenje sredstava predpristupnih fondova▪ Stvaranje prepoznatljivosti općine kao ekološki čistog i nezagađenog područja▪ Mogućnost prekogranične suradnje sa Republikom Slovenijom	PRIJETNJE; <ul style="list-style-type: none">▪ Blizina Grada Zagreba▪ Potencijalni razvoj industrije i onečišćenje okoliša▪ Imovinsko pravni odnosi na području botaničkog rezervata▪ Ugroženost šuma▪ Zapuštanje poljoprivrednih površina

4. PREPORUČNI PROGRAMSKI PRIORITETI I MJERE

Razrađujući rezultate SWOT analize definirali smo prioritete i mjere koje je nužno provesti da bi ostvarili svrhu Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša Općine Dubrava.

PRIORITET 1: Unaprijeđenje komunalne infrastrukture na području Općine Dubravica

U Hrvatskoj se pročišćava vrlo mali dio otpadnih voda, tako da su u panonskom području Hrvatske rijeke najčešće u cijelom toku za jednu razinu kvalitete ispod željene, uglavnom zbog bakterijskog onečišćenja (zbog izravnog ispuštanja otpadnih voda iz domaćinstava i poljoprivrednih uzgojnih jedinica).

Sustavi odvodnje otpadnih i oborinskih voda građeni su prvenstveno u naseljima koja imaju status grada, središtima općina ili za potrebe gospodarskih pogona. Industrijske otpadne vode često se ispuštaju u kanalizaciju ili u vodotokove, i to najvećim dijelom bez odgovarajuće prethodne obrade. Najveći dio obrađenih otpadnih voda obrađuje se samo mehanički. Oko 6% od obrađivanih otpadnih voda obrađuje se biološki, a 13% se podvrgava predobradi u industriji.

Razvoj komunalne infrastrukture predstavlja ne samo osnovu za gospodarski razvoj pojedinog područja, već mu je primarni cilj zadovoljavanje potreba cjelokupnog stanovništva, a bez ugrožavanja okoliša koji nas okružuje. Nedostatak ove primarne infrastrukture u 21. stoljeću koji ne prati ubrzan razvoj gospodarskih djelatnosti i tehnologija koje se primjenjuju, nedvojebno ima znatan utjecaj na onečišćenje okoliša.

Dosadašnji razvitak izgradnje stambenih i gospodarskih područja, kao i dijelova pojedinih naselja na području Općine Dubravica nije pratila realizacija izgradnje nužne infrastrukture koja će doprinijeti smanjenju zagađenja okoliša, a posebice mreže odvodnje otpadnih i oborinskih voda. Stoga, potrebno je sustavno i planski pristupiti rješavanju ove problematike jer predstavlja nužnost radi zaštite okoliša, a prvenstveno vodotoka i podzemnih vodenih resursa. Naime, neriješeno zbrinjavanje otpadnih voda, te njihovo direktno ispuštanje iz objekata i septičkih jama u oborinske jarke i vodotoke već je ugrozilo kvalitetu okoliša u nekim naseljima na području Općine Dubravica, stoga jedan od glavnih prioriteta u koji je potrebno usmjeriti sve dostupne financijske i ljudske resurse svakako je izgradnja kanalizacijske mreže na području svih naselja općine, kako bi se u što većoj mjeri smanjilo direktno onečišćenje okoliša.

Jedna od obveznih mjera Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša odnosi se na sanaciju napuštenog eksploatacijskog polja keramičke gline na lokaciji «Križne Gorice» u naselju Bobovec Rozganski, u okviru kojeg je potrebno izvršiti pošumljavanje eksploatacijom oštećenih površina. No, da bi navedeno na kvalitetan i prije svega stručan način i ostvarili, potrebno je izraditi Detaljni plan sanacije bivšeg eksploatacijskog polja.

No, isto tako potrebno je provesti i niz drugih mjera koje pripadaju u domenu komunalnih djelatnosti, a koje će također utjecati na smanjeno zagađivanje okoliša. Jedan od takvih mjera odnosi se i na izgradnju i unaprijeđenje postojeće javne rasvjete na području općine, koja ne samo da je zastarjela nego i direktno onečišćuje okoliš kroz tzv. „svjetlosno zagađenje“. Svjetlosno zagađenje kao pojava ima vrlo štetne posljedice na biljni i životinjski svijet jer poremećuju dnevni ritam i korištenje energetske resursa. No, isto tako pogubno je i za ljudsko zdravlje jer uzrokuje poremećaje metabolizma zbog abnormalne proizvodnje pojedinih hormona u ljudskom organizmu.

Vodeći se smjernicama nacionalnih energetskih programa, a s ciljem integriranja zaštite okoliša u sve segmente razvitka, izgradnjom ekološke javne rasvjete ne samo da će se doprinijeti smanjenju svjetlosnog zagađenja na području općine, nego će se i povećati energetska učinkovitost iste jer će se povećati stupanj iskoristivosti proizvedene svjetlosne energije, te ostvariti ušteda potrošnje električne energije do predviđeno cca 40 % u odnosu na dosadašnje stanje.

Jedan od također vrlo bitnih segmenata u očuvanju okoliša svakako čini i odlaganje i selektiranje otpada, koje se na području Općine Dubravica do sada vršilo na neadekvatan način. Stoga se jedna od predloženih mjera odnosi na izgradnju reciklažnog dvorišta, te nabavu i postavljanje zelenih otoka na cjelokupnom području općine.

Prioritet 1.	Unaprijeđenje komunalne infrastrukture na području općine Dubravica
Mjere:	<ol style="list-style-type: none">1.1. Izgradnja kanalizacijske mreže1.2. Izgradnja pročišćivača otpadnih voda i precrpne stanice1.3. Izgradnja nogostupa s odvodnjom od štetnog djelovanja oborinskih voda1.4. Izrada Detaljnog plana sanacije eksploatacijskog polja Križne Gorice1.5. Izgradnja ekološke javne rasvjete1.6. Izgradnja reciklažnog dvorišta1.7. Nabava i postavljanje zelenih otoka na području općine1.8. Uređenje javnih površina
Sudionici:	Općina Dubravica, Zagrebačka županija,
Izvori financiranja:	<ul style="list-style-type: none">▪ Općina Dubravica▪ Hrvatske vode▪ Zagrebačka županija▪ Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost▪ Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva
Razdoblje provedbe:	2009-2013

PRIORITET 2: Zaštita i očuvanje vodnih resursa

Jednu od glavnih karakteristika područja Općine Dubravica svakako čine vodni resursi kojima ovo područje obiluje. Rijeka Sutla koja ujedno predstavlja i prirodnu granicu sa Republikom Slovenijom, brojne rječice, potoci, i ribnjaci svakako čine golem potencijal razvoja ovoga područja koje je potrebno zaštititi i usmjeriti u pravcu održivog korištenja posebice iz razloga jer je većina manjih potoka i ne uređenih prirodnih resursa pod konstantnim zagađenjem i potrebno je usmjeriti sve napore kako bi se očuvala čistoća voda na području općine.

Isto tako, na području općine postoji znatan broj izvorišta pitke vode kojima su se u minulim vremenima, koristila domaćinstva na području općine kako bi se opskrbljivala vodom, no isto tako i za napajanje stoke na poljoprivrednim domaćinstvima. Osiguravanjem osnovnih civilizacijskih uvjeta tj. izgradnjom infrastrukturne vodoopskrbne mreže, predmetna izvorišta uslijed godina nekorištenja i neodržavanja u potpunosti su zapuštena i neuređena, no unatoč tome razina vode u istima godinama je nepromijenjena. Navedena izvorišta predstavljaju izniman potencijal područja općine, jer voda sama po sebi predstavlja temeljni preduvjet formiranja svih oblika života.

Stoga se upravo jedan od prioriteta zaštite i očuvanja prirodnih resursa na području Općine Dubrava odnosi na poduzimanje konkretnih mjera kako bi se sanirala postojeća problematika, te postojeći vodni potencijali kroz održivo korištenje upotrijebili kao jedan od „aduta“ budućeg razvoja općine. Naime, vodni resursi otvaraju niz mogućnosti održive eksploatacije istih, kako u pravcu poboljšanja kvalitete života stanovništva, razvoja selektivnih oblika turizma, posebice seoskog turizma, tako i jačanja gospodarskih aktivnosti na području općine kroz ispitivanje potencijala za potrebe izgradnje punionice vode, pa sve do mogućnosti korištenja istih u svrhu razvoja ekoloških i održivih poljoprivrednih djelatnosti kroz izgradnju sustava za navodnjavanje.

Prioritet 2:	Zaštita i očuvanje vodnih resursa na području općine
Mjere:	<ol style="list-style-type: none">1.1. Uspostavljanje i održavanje vodozaštitnih područja1.2. Uređenje vodotoka Sutlište u dijelu koji prolazi kroz naselje1.3. Izrada detaljne analize stanja postojećih izvorišta vode1.4. Provedba stručne analize voda u pogledu kvalitete i čistoće istih1.5. Uređenje izvorišta vode1.6. Ispitivanje potencijala i mogućnosti izgradnje sustava za navodnjavanje1.7. Povezivanje i zajednička suradnja sa susjednim graničnim područjima u Republici Sloveniji u segmentu zaštite i očuvanja rijeke Sutle
Sudionici:	Općina Dubrava, Zagrebačka županija, Hrvatske vode
Izvori financiranja:	<ul style="list-style-type: none">▪ Općina Dubrava▪ Zagrebačka županija▪ Hrvatske vode▪ Ministarstvo kulture▪ Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost▪ Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i gradnje
Razdoblje provedbe:	2009-2013

PRIORITET 3: Zaštita i očuvanje biološkog rezervata Dubravica

Posebni rezervat jedan je od načina zaštite prirode. Na takvim područjima posebno je izražena jedna ili više prirodnih karakteristika i stoga ih dijelimo na: botaničke, geomorfološke, geomorfološke-hidrološke, ihtiološke, ornitološke, ihtiološke-ornitološke, morske, zoološke i šumske vegetacije. U Republici Hrvatskoj ima ukupno 69 posebnih rezervata među kojima posebni rezervat u Dubravici pripada botaničkim rezervatima.

Cretovi u Hrvatskoj su vrlo rijetki i malih površina, a uvjetovani su osobitim stanišnim prilikama (niske temperature i velika količina vlage). Iako su cretovi u Hrvatskoj malih površina za razliku od nekada ogromnih cretova sjeverne i srednje Europe, ipak su botanički značajni kao posljednji cretni ogranci u ovom dijelu Europe. Radi svoje rijetkosti, izdvojenosti i veličine, cretovi spadaju među kritično ugroženim staništima Hrvatske.

Cret je posebna vrsta vlažnih staništva bez stabala i dobro opskrbljena vodom u kojoj biljke ugibanjem stvaraju treset. Biljna vrsta koja stvara treset je tzv. Sphagnum ili mah tresetar. Uzrok stvaranja treseta je smanjena količina kisika i kiselost tla, pa se kao rezultat pojavljuje nerazgrađeni biljni materijal tj. treset. Razlikujemo tri vrste cretova: visoki, prijelazni i niski. Visoki cretovi se opskrbljuju vodom isključivo iz oborina, prijelazni cretovi se opskrbljuju vodom iz oborinskih voda kao i podzemnih voda dok se niski cretovi opskrbljuju iz podzemnih voda.

Na području Općine Dubravica nalazi se cret Dubravica kao dio posebnog botaničkog rezervata osnovanog 1966. godine. 1924. godine I. Pevalek donosi Studiju o građi i raširenosti cretova u Hrvatskoj. U studiji su iscrpno prikazane alge pri čemu je za cret u Dubravici zabilježio 52 oblika među kojima posebno ističemo jedan novi oblik latinskog naziva *Cosmarium pseudopyramidatum f. Dubravicense*.

1939. godine u Dubravici su postojala 3 creta i to prvi površine 650 m², drugi površine 286 m² i treći površine 1630 m². Cretna ploha je nagnuta pod kutem od četiri do pet stupnjeva prema sjeveroistoku, izgrađena je od biljne zajednice maha tresetara i ciperaceje. Iako na površini prevladava niska vegetacija, naziru se i grmovi johe, krkavine, breze i vrbe, a oko njih buseni jedne vrste maha tresetara imenom *sphagnum cymbifolium*. Do

danas je ostao sačuvan samo treći cret, no površina mu se drastično smanjila, te ona sada iznosi 605 m².

Cret u Dubravici primjer je acidofilnog creta tj. spada u skupinu prijelaznih cretova što znači da vodu dobiva putem oborina kao i putem podzemnih voda koje su siromašne bazama pa stoga u njemu postoji slaba geološka veza sa podlogom. Zbog navedenih specifičnosti tla, cretovi su dom različitim vrstama biljaka od kojih su posebno značajne četiri ugrožene vrste gljiva: *Galerina paludosa* – močvarna patuljica, *Galerina tibüicystis* – cretna patuljica, *Hygrocybe coccineocrenata* – cretna vlažnica i *Myriosclerotinia dennisii* – suhoperkina močvarnica.

*Močvarna patuljica**Cretna vlažnica**Suhoperkina močvarnica*

No, ipak jedna od najkarakterističnijih biljaka koje nalazimo na području creta Dubrava svakako je Okruglolisna rosika (*Drosera rotundifolia*); ili popularnijeg naziva tzv. „biljka mesožderka“. Ime rosika potječe od sitnih

prozirnih kapljica što ih biljka izlučuje na listovima, a podsjećaju na rosu. Biljka je visoka nekoliko centimetara i ima jednostavne listove poput prizemnih rozeta. Peteljka lista je izdužena dok je plojka okrugla i obrasla žlijezdastim pipcima. Rosika ima pravilne bijele cvjetove, dvospolne građe, sastavljena od čaške s 5 lapova, vjenčića s 5 latica, 5 prašnika i tučka s 3 -5 vratova.

Njezin plod je tobolac sa više sjemenki pomoću kojih se razmnožava. S obzirom da iz tla biljka ne može dobiti sve potrebne hranjive tvari, ostatak nadoknađuje hvatanjem sitnih kukaca. Tentakuli izlučuju ljepljivu i mirisnu tekućinu koja mami kukce. Kada plijen sleti na list, list se uvija kako bi ga uhvatio sa što većim brojem tentakula. Plijen je zatim usmjeren prema središtu lista gdje su smještene probavne žlijezde koje izlučuju enzime za razgradnju hitinskog oklopa kukca. Biljka zatim usiše sva meka tkiva, a na listu ostane sasušen hitinski oklop.

Zbog nepostojanja aktivnih mjera zaštite tijekom godina, cret u Dubravici se smanjivao, te je procesom sukcesije, postupnim prerastanjem u šumu johe (*Alnus glutinosa*) i krkavine (*Frangula alnus*) već gotovo u potpunosti nestao.

Stoga je ovim planom predviđen niz mjera i aktivnosti koje je potrebno poduzeti kako bi se cret u Dubravici zaštitio i očuvao i za buduće naraštaje, no isto tako iskoristile sve komparativne prednosti istoga. Da bi navedeno i ostvarili potrebno je prije svega provesti detaljnu analizu postojećeg stanja botaničkog rezervata, te na temelju dobivenih rezultata izraditi Plan upravljanja rezervatom koji će jasno definirati propise i načine korištenja creta u Dubravici.

Kako se većina zemljišta koje obuhvaća posebni botanički rezervat nalazi u privatnom vlasništvu, jedan od prvih koraka odnosi se na rješavanje imovinsko pravnih odnosa, tj. od iznimnog bi značaja bilo da se cjelokupni rezervat nalazi u vlasništvu Općine Dubravica što bi omogućilo planski i sustavan pristup gospodarenja cretom, te bi se uvelike smanjile mogućnosti daljnje devastacije creta uslijed neodržavanja i nepropisnog korištenja.

Za opstanak ovog izuzetno vrijednog staništa nužna je daljnja aktivna zaštita, prvenstveno redovita košnja. Također, važno je i spriječiti svako hodanje po cretu koje nije povezano s njegovim održavanjem ili znanstvenim istraživanjem (posjetitelji ga trebaju promatrati samo s ruba). Iako je uz cret već izgrađena promatračnica od drveta, zbog specifičnosti tla, načina izvedbe konstrukcije, te vremenskih utjecaja ista u velikoj mjeri ne zadovoljava sigurnosne uvjete za promatranje creta, stoga se jedna od predloženih mjera odnosi upravo na izgradnju novoga platoa. Isto tako, potrebno je urediti pristupne staze, u sklopu kojih se na više lokacija mogu naći divlja odlagališta otpada, te je iste potrebno očistiti i urediti. Od ostalih mjera koje će doprinijeti zaštiti i očuvanju creta Dubravica, te održivog korištenja istih predlaže se postavljanje informativnih panoa na području općine s pripadajućim kartama creta kao i formiranje info punkta na području općine; organiziranje i provedba edukativno-turističkih posjeta rezervatu, a posebice djece kroz provedbu „škole u prirodi“, a u koju svrhu je potrebno zaposliti i educirati stručne djelatnike; vodiče za provedbu kontroliranih posjeta botaničkom rezervatu.

Jedna od predloženih aktivnosti odnosi se i na provedbu kontinuiranih marketinških aktivnosti i to kroz izradu web stranica posebnog botaničkog rezervata Dubravica putem koje će se promovirati ovo nadasve vrlo rijetko i specifično prirodno stanište. Također, izradom kvalitetnih promidžbenih materijala; karti creta, brošura, mapa koje će se nalaziti u sklopu info punkta, a kojima će se služiti i svi relevantni dionici da bi promovirali područje Općine Dubravica i van okvira općine.

Uzimajući u obzir prethodno navedeno upravo je zaštita i očuvanje posebnog botaničkog rezervata Dubrava prepoznat kao jedan od prioriteta održivog razvoja područja općine koji će se ostvariti kroz provedbu slijedećih mjera i aktivnosti:

Prioritet 3:	Zaštita i očuvanje posebnog botaničkog rezervata Dubrava
Mjere:	<ol style="list-style-type: none">3.1. Provesti detaljnu analizu postojećeg stanja botaničkog rezervata3.2. Izraditi Plan upravljanja botaničkim rezervatom Dubrava3.3. Rješavanje imovinsko – pravnih odnosa u rezervatu3.4. Provođenje radova redovite košnje creta i uklanjanja nepripadajućeg grmlja i drveća3.5. Uklanjanje postojećeg, te izgradnja primjerenog kvalitetnog platoa (promatračnice) s ciljem sprječavanja nekontroliranog kretanja po cretu3.6. Izgradnja i uređenje pristupnih staza botaničkom rezervatu3.7. Izrada i postavljanje informativnih panoa s kartom rezervata3.8. Organizacija i provedba turističkih i edukativnih posjeta botaničkom rezervatu3.9. Zapošljavanje i educiranje stručnog kadra za provedbu kontroliranih posjeta rezervatu3.10. Organizacija i provedba „škole u prirodi“3.11. Formiranje info punkta na području općine3.12. Izrada promidžbenih materijala; brošure, karte creta, mapa itd.3.13. Izrada web stranica
Sudionici:	Općina Dubrava, Zagrebačka županija, Ministarstvo kulture, Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa, Javna ustanova za zaštitu prirode Zagrebačke županije
Izvori financiranja:	<ul style="list-style-type: none">▪ Općina Dubrava▪ Ministarstvo kulture▪ Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i gradnje▪ Zagrebačka županija
Razdoblje provedbe:	2009-2013

PRIORITET 4: Aktiviranje civilnog sektora na području općine s ciljem jačeg angažmana u segmentu zaštite i očuvanja okoliša

Pod pojmom civilnoga društva smatra se šira sfera društvenog života koja izravno ne pripada niti državnom niti privatnom, profitnom sektoru. Dakle, civilno društvo već samo po sebi – na različite načine – znači aktivan odnos građana prema javnim službama i poslovima: od sudjelovanja u javnim raspravama i utjecaju na formiranje političke volje, preko konkretnih inicijativa usmjerenih na određene političke i pravne mjere, do preuzimanja dijela javnih poslova koji država i javne institucije ne mogu obaviti uopće, u potpunosti, ili dovoljno kvalitetno.

U civilnom društvu nije presudan broj onih koji podržavaju određeni stav ili interes već njegova načelna utemeljenost, a ključne “proceduralne vrijednosti” civilnoga društva su neovisnost, pluralizam, otvorenost i horizontalnost koja označava jednakopravnost sudionika tako ustrojenog društva. Među «sadržajnim vrijednostima» najznačajnije su aktivnosti civilnoga društva koje pridonose stvarnom oživotvorenju najviših vrednota ustavnog poretka u Hrvatskoj, a to su sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, **očuvanje prirode i okoliša**, vladavina prava i demokratski višestranački sustav.

Prateći neuravnotežen razvoj hrvatskih regija općenito, nailazimo i na neujednačenost u razvoju civilnoga društva u pojedinim regijama, posebice nedovoljno razvijenim ruralnim područjima, a kojima pripada i Općina Dubrava.

Nedovoljno razvijena svijest lokalnog stanovništva, javnog i privatnog sektora, te svih ostalih relevantnih dionika lokalne zajednice, zajedno sa nizom drugih čimbenika koji su pretežito usmjerni ka osiguravanju osnovnih egzistencijalnih uvjeta, uzrok su inertnosti, te neshvaćanja uloge civilnog društva u sveobuhvatnom razvoju Općine Dubrava, posebice u segmentu zaštite i očuvanja okoliša. Navedeno, nažalost je vidljivo u brojnim primjerima nesavjesnog odlaganja komunalnog otpada, pretjeranim i nesavjesnim iskorištavanjem prirodnih resursa, nebrige o okolišu, a posebice nepostojanju volje i inicijativa za jačim aktiviranjem u ovome segmentu.

Navedeno je prepoznala i Općina Dubrava, te će se upravo kroz ovaj ovaj plan nastojati doprinijeti razvoju svijesti svakog pojedinog člana lokalne zajednice na području općine.

Provedbom predloženih konkretnih mjera i aktivnosti koje obuhvaćaju i edukativne programe i konkretne akcije na terenu, nastojati će se podići razina svijesti o potrebi integriranja okolišnih interesa u sve pore života, a posebice kod najmlađih stanovnika općine; djece predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta, kako bi se već sada stvorili kvalitetni temelji i pravilni obrasci ponašanja prema prirodnom okruženju i resursima koje svakodnevno koristimo.

Prioritet 4:	Aktiviranje civilnog sektora na području općine s ciljem jačeg angažmana u segmentu zaštite i očuvanja okoliša
Mjere:	<ol style="list-style-type: none">4.1. Informiranje i edukacija lokalnog stanovništva o načinima zaštite i očuvanja okoliša, te primjeni istih u svakodnevnom životu4.2. Organizacija i provedba edukativnih radionica i seminara4.3. Izrada „zelenih edukativnih programa“ za predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje4.4. Organizacija i provedba kreativnih radionica4.5. Organizacija i provedba radionica na temu praktične primjene uštede energije u kućanstvima na području općine4.6. Organizacija i provedba lokalnih akcija čišćenja okoliša4.7. Nabava i postavljanje alergijskog semafora4.8. Izrada edukativnih materijala za lokalnog stanovništvo (brošure, letci)4.9. Osnivanje udruge za zaštitu i očuvanje okoliša
Sudionici:	Općina Dubrava, Zagrebačka županija, lokalno stanovništvo, vanjski suradnici
Izvori financiranja:	<ul style="list-style-type: none">▪ Općina Dubrava▪ Zagrebačka županija▪ Potencijalni donatori
Razdoblje provedbe:	2009-2013

PRIORITET 5: Razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje

Na području Općine Dubravica kao i u većini ostalih područja RH, još uvijek se primjenjuje klasična konvencionalna poljoprivredna proizvodnja koju prije svega karakterizira prekomjerno i neracionalno trošenje neobnovljivih prirodnih resursa, kao i primjena raznih mjera koje ostavljaju trajne štetne posljedice na cjelokupnu prirodu i procese koji se u njoj odvijaju. Suradnja sa prirodom

umjesto njezinog sustavnog uništavanja daje puno bolje rezultate i to je čimbenik na koji se želimo ugledati. Ekološka poljoprivreda teži ekološki čistoj, gospodarski isplativoj, etički prihvatljivoj i socijalno pravednoj poljoprivrednoj proizvodnji.

U današnje vrijeme poljoprivredena proizvodnja postaje jedan od oblika industrijske proizvodnje kojoj je jedini cilj da iz zemlje izvuče što više. Ovakav pristup dovodi do opasnih ekoloških posljedica i iscrpljivanja neobnovljivih prirodnih izvora. Nestale su mnoge biljne i životinjske vrste, a drastično se smanjio i broj seoskih gospodarstava. Brojni pokazatelji upućuju na to da veliki broj bolesti ima direktnu uzročno-posljedičnu vezu sa kvalitetom hrane koju jedemo i pojavom raznih štetnih tvari koje ostaju u biljkama nakon primjene različitih kemijskih sredstva u agrotehnici. Pored svega navedenog, neupitno je da je konvencionalna poljoprivreda danas najveći onečišćivač okoliša, pitke vode i zraka.

Ekološka proizvodnja poseban je sustav održivoga gospodarenja u poljoprivredi i šumarstvu koji obuhvaća uzgoj bilja i životinja, proizvodnju hrane, sirovina i prirodnih vlakana, te preradu primarnih proizvoda, a uključuje sve ekološki, gospodarski i društveno opravdane proizvodno-tehnološke metode, zahvate i sustave, najpovoljnije koristeći plodnost tla i raspoložive vode, prirodna svojstva biljaka, životinja i krajobraza, povećanje prinosa i otpornosti biljaka s pomoću prirodnih sila i zakona, uz propisanu uporabu gnojiva, sredstava za zaštitu bilja i životinja, sukladno s međunarodno usvojenim normama i načelima.

Ekološka poljoprivreda predstavlja biološki uzgoj biljaka i sve više postaje trend u zemljama razvijenoga svijeta. U biološkom uzgoju prirodni biljni i životinjski otpad koristi se za održavanje plodnosti tla, a izbjegava se i smanjuje upotreba umjetnih gnojiva, pesticida, herbicida, itd..

Osnovno načelo na kojem se bazira ekološka poljoprivreda je očuvanje prirode od raznih kemijskih preparata, teških metala i genetski modificiranih organizama koji se koriste u tradicionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji, na način stalnog razumijevanja procesa koji se odvijaju u prirodi, a sve to s ciljem očuvanja prirodnih resursa i biološke ravnoteže.

Uvođenjem ekološke poljoprivredne proizvodnje na području Općine Dubrava zadržati će se postojeća kvaliteta i plodnost tla, smanjiti onečišćenje okoliša, postići zadovoljavajuća razina proizvodnje, te prije svega poboljšati zdravlje i život ljudi jer proizvodi dobiveni primjenom ekološke poljoprivrede imaju veću prehrambenu vrijednost i minimum zaostalih štetnih tvari za ljudski organizam.

Ekološka proizvodnja također omogućava formiranje novog područja u poljoprivrednom gospodarstvu s perspektivom preorijentacije postojećih gospodarstava u ekološkom i profitabilnom smislu, posebno pogodnog za specijalizirana obiteljska gospodarstva, otvaranje posebnog tržišta ekološki proizvedenih proizvoda posebne kakvoće, opskrbljivanje domaćeg tržišta tim proizvodima, a također stvara mogućnost prodaje na stranom tržištu kroz turizam i izvoz, povećano zapošljavanje u poljoprivredi, preradi i prodaji, bolje iskorištavanje poljoprivrednih površina, posebno u ruralnim područjima.

Ono što na kraju moramo naglasiti je činjenica da nije moguće odmah prijeći sa konvencionalne na ekološku poljoprivrednu proizvodnju. Ukoliko poljoprivredna gospodarstva žele dobiti status organskih proizvođača moraju proći kroz prijelazni period (cca 2-3 godine) u kojem se zemlja mora pročistiti od ranije korištenih kemijskih sredstava, stoga je nužno što prije potaknuti i educirati poljoprivredne proizvođače na ekološku proizvodnju jer najveću prepreku u ostvarivanju ovog projekta čine upravo neznanje i neinformiranost.

Prioritet 5:	Razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje
Mjere:	<ol style="list-style-type: none">5.1. Okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta5.2. Izrada Programa krajobraza5.3. Informiranje i educiranje poljoprivrednih proizvođača o potencijalima eko poljoprivrede u odnosu na konvencionalnu5.4. Osnivanje ekoloških poljoprivrednih zadruga5.5. Donošenje Programa poticajnih mjera5.6. Izrada prijedloga projekata prema potencijalnim izvorima sufinanciranja razvoja eko poljoprivrede5.7. Razvoj prepoznatljivog branda ekoloških poljoprivrednih proizvoda5.8. Nabava i postavljanje posebnih kontejnera za odlaganje ambalaže agro-tehničkih sredstava
Sudionici:	Općina Dubrava, Zagrebačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, HZPSS, poljoprivredni proizvođači, vanjski suradnici
Izvori financiranja:	<ul style="list-style-type: none">▪ Općina Dubrava▪ Zagrebačka županija▪ Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja
Razdoblje provedbe:	2009-2013

5. SMJERNICE ZA PROVEDBU, PRAĆENJE I AŽURIRANJE

U smislu implementacije Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša Općine Dubrava ostavljeno je niz mogućnosti i načina same implementacije. Sami načini nisu propisani određenim metodologijama, bolje rečeno, oni ovise od mogućnostima i volji lokalne zajednice.

Ono što je karakteristično za implementaciju svih razvojnih dokumenata je praćenje ustaljene procedure koja uključuje tri bitna elementa, a odnosi se na:

- **PROVEDBU**
- **PRAĆENJE**
- **AŽURIRANJE**

Provedba

Lokalni akcijski plan zaštite okoliša treba u provođenju potporu institucije odgovorne za provođenje plana. Općina Dubrava trebala bi formirati povjerenstvo ili odgovarajuće tijelo (npr. Koordinacijski tim, radni tim.) koje će biti zaduženo za provedbu, praćenje i ažuriranje Lokalnog akcijskog plana. Odluku o tijelu koje će biti nadležno za praćenje provedbe trebalo bi donijeti Općinsko vijeće i to je jedno od ključnih pitanja za realizaciju plana. Odabir članova ovih Radnih tijela je od izuzetne važnosti za daljnji proces.

Stoga, prilikom odabira članova potrebno je obratiti pažnju na slijedeće;

- uključenost svih političkih stranaka u implementaciju kako bi se proces nastavio bez obzira na moguća buduća politička previranja
- trebalo bi uključiti članove različitih profila, različitih stručnih sprema te različitih interesa (kulturnih, obrazovnih, gospodarskih, tehničkih i dr.)
- naglasak također treba staviti na uključenost vanjskog suradnika koji bi koordinirao ovakvom radnom skupinom, te upravljao redovitim sastancima koji bi bili prvenstveno radnog karaktera

Nadalje, jedan od prvih zadataka ovako formuliranog radnog tijela bio bi izraditi sveobuhvatan plan aktivnosti za period od godinu dana, kako bi se mogao pratiti tijek provedbe te kako bi svaki član Radnog tijela jasno prepoznao svoju ulogu i očekivanja u timu.

Praćenje

Praćenje pruža informacije koje su potrebne za procjenu provedbe plana, te rukovodi promjenama i ažuriranjem, što će omogućiti usmjeravanje napora ostvarenju vizije. Redovito izvještavanje o praćenju, putem javnih izvještaja, osigurat će transparentnost procesa i pojačati obvezu prema provedbi.

Radni tim ili koordinacijsko tijelo koje će se baviti provođenjem Lokalnog akcijskog plana zaštite okoliša u ovoj fazi bi trebalo uspostaviti upravljački tim za nadgledanje provođenja projekta. Nadalje, u rješavanju ovog pitanja može se organizirati niz zasebnih tijela koji se sastoje od stručnjaka određenog profila potrebnog za procjenu svake pojedine aktivnosti. Ovdje je bitno za napomenuti da odabir broja i tijela i članova tih timova ovisi o opsežnosti i kompleksnosti rješavanja određenog kritičnog pitanja. Npr. infrastrukturna pitanja za svoje rješavanje zahtijevaju opsežnost, ali ne i kompleksnost i obrnuto. Dakle, radna tijela se trebaju osnovati samo za pitanja koja su i kompleksna i opsežna.

Ažuriranje

Lokalni akcijski plan zaštite okoliša je instrument za prilagodbu promjenama, pa se stoga mora održavati kroz svježe i periodičke preglede i dopunjavati tekućim informacijama. Osim u slučaju da vanjsko okruženje ne prolazi kroz brze i značajne promjene, akcijski plan bi trebao biti valjan iduće četiri godine, no u sredinama koje se ubrzano razvijaju, kao što ima brojnih slučajeva u Hrvatskoj, ažuriranje je potrebno provoditi jednom na godišnjoj razini.

Također, ako sagledamo aspekt statusa Republike Hrvatske, odnosno pripreme za pristup zemljama članicama Europske Unije, tada moramo obratiti pažnju na relevantnost i točnost podataka koje nosi jedan ovakav razvojni dokument. Drugim riječima, lokalni akcijski plan trebao bi biti redovito ažuriran i usklađen s nadolazećim kriterijima predpristupnih fondova iz kojih se dobar dio prepoznatih prioriteta i planira financirati.

6. ZAKLJUČAK

Pojam ekologija prvi put je uporabio njemački zoolog Ernest Haeckel koji je pod pojmom *oekologie* smatrao "odnos živih organizama u dva pravca: prema njihovom organskom i neorganskom okolišu". Sama riječ dolazi iz grčkog *oikos* koji znači okućnica, dom, mjesto za život.

Nije slučajno zašto se pojam koji je prvotno značio "**mjesto za život**" pretvorio u pojam koji znači zaštitu okoliša, ili još šire - zaštitu Zemlje, tog našeg zajedničkog mjesta za život. Kraj 20. stoljeća je uza sve izume i tehnička pomagala koje svakodnevno koristimo donio i tamnu stranu tehničkog napretka - poremećaj odnosa čovjeka s prirodom i narušavanje nečega što se zove ekosistem planeta Zemlja.

Pretjerano iskorištavanje, zagađivanje i bahat odnos prema prirodi donijeli su svoje posljedice: kisele kiše, povećanje klora i CO² u atmosferi, efekt staklenika, širenje pustinja, uništavanje ozona, povećano štetno zračenje, klimatske promjene i druge štetne pojave. Danas se o ekologiji govori svuda, počev od ispitivanja izgaranja ugljičnog dioksida na tehničkom pregledu automobila, do sadržaja školskih udžbenika. Ekologija je u usponu, u želji da ponovno uspostavi ravnotežu i omogući optimalni razvoj kako čovjeka, tako i njegova okoliša.

Više nije moguće nastaviti s ekspanzijom proizvodnje, potrošnje i otpada, a da se priroda trajno ne ošteti, te treba tražiti ne više samo industrijski rast nauštrb prirode, već rast u skladu s prirodom i njenim mogućnostima. U krajnjoj liniji - osiromašivanje prirode znači i ljudsko osiromašivanje, jer većinu stvari koje trebamo za život uzimamo iz same prirode, tako da je i u ekonomskom interesu očuvati prirodne resurse - kako bi ostali dostupni

nama i generacijama koje dolaze. Borba za očuvanje prirode neće biti ni kratka ni jednostavna. Sadašnji stupanj razvoja još uvijek je uglavnom okrenut smanjenju zagađenja, poput uvođenja bezolovnog benzina, a manje uvođenju alternativnih izvora energije - sunca, vode, vjetra i geotermalnih izvora.

Ekološki problem vezuje se i uz neke druge svjetske probleme - nerazvijenost, nedovoljno obrazovanje i nekontroliran priraštaj stanovništva, što sve govori koliko su problemi današnje civilizacije povezani.

Također, sustav suživota s okolinom, ne znači povratak na staro, razdoblje prije industrijske revolucije, i ne traži od nas da se odrekemo automobila u korist konja ili PC-komputera u korist računala na kuglice. Ekocentrični sustav svim snagama koristi moderna tehnička dostignuća kako bi sebe unaprijedio i kako bi omogućio harmoničan sklad.

Jer - za razliku od prošlosti budućnost još nije napisana i samo o nama ovisi kako će izgledati!